

Motion till riksdagen

1988/89:Kr225

av Stina Eliasson och Ingrid Hemmingsson (c, m)

Byggnadsvården

I samband med att kulturminnesvården 1988 fått en samlad lagstiftning, har dess ansvarsområde breddats. Den vidgade inriktning som detta inneburit gäller inte minst för byggnadsvården, vars arbetsfält utgör en väsentlig del i bevarandet och levandegörandet av vårt gemensamma kulturarv. I kulturmiljöpropositionen (1987/88:104) anfördes t.ex. att: "Kulturmiljövården kan dock inte inskränkas till att bara ta tillvara det exklusiva eller specifikt intressanta. Den måste också bidra till att bibehålla och utveckla en rik vardagsmiljö... Ett mål för kulturmiljövården bör vara att stärka den lokala kulturella identiteten".

I byggnadsvårdsutredningen med efterföljande reform 1981, formulerades statens ansvar för vården av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen. Det totala stödbehovet för denna bebyggelse, förutom bostäder, bedömdes på goda grunder till 120 milj./år (1977 års priser). Statens ansvar skulle omfatta byggnader av såväl nationellt värde, som vården betingade främst från regional och lokal synpunkt. För vården av dessa två kategorier beräknades det statliga anslaget till 40 milj. att fördelas lika. Det reella byggnadsvårdsanslaget blev 11,5 milj. Enligt riksantikvarieämbetets anslagsframställning 1989/90, har detta anslag efter en tillfällig ökning 82/83 nu minskat med 42 % i förhållande till byggkostnadsindex.

Samtidigt växer behovet av byggnadsvård i paritet med eftersläpningen och de nya typer av objekt som tillkommer i och med ett bredare arbetsfält. Idag är situationen så katastrofal att till och med vården av landets fåtaliga byggnadsminnen hotas på grund av otillräckliga statsmedel. Det allvarigaste är dock att de försvagade resurserna leder till att nästan ingen av den lokalt och regionalt identitetsskapande bebyggelsen kan vårdas. Därigenom uppkommer en bristande överensstämmelse mellan byggnadsvårdens verksamhet och kulturmiljövårdens och kulturpolitikens övergripande mål. Visserligen förskjuts ansvaret för kulturmiljön alltmer till kommuner och enskilda, men det är då desto viktigare att statliga stimulansmedel finns tillgängliga i erforderlig omfattning.

Nyligen genomförda undersökningar visar, att i jämförelse med förhållandena i Europa framstår de svenska statsbidragen för byggnadsvård som i det närmaste obefintliga. En hel rad nationer i såväl Öst- som Västeuropa fäster stor vikt vid vården av sin kulturhistoriska bebyggelse och prioriterar kraftigt denna verksamhet.

Om byggnadsvården skall spela en viktig roll för vården av kulturmiljön och om riktlinjerna för verksamheten skall förbli meningsfulla, måste således

statens bidrag för att stimulera byggnadsvård kraftigt höjas.

Mot. 1988/89

Kr225

Handläggningen av byggnadsvårdsfrågor sköts idag centralt via riksantikvarieämbetet. Emellertid är det de regionala organen, d. v. s. länsstyrelserna, som bäst kan bedöma vårdbehovet. En överflyttning av statsmedlen till länsstyrelserna skulle därför dels medföra en effektivisering och förenkling av handläggandet, dels möjliggöra en långsiktigare planering av byggnadsvården.

Hemställan

Mot bakgrund av ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en kraftig uppräkningsav byggnadsvårdsanslaget,
2. att riksdagen som sin mening uttalar att handläggningen av byggnadsvårdsärendena bör decentraliseras till länen.

Stockholm den 19 januari 1989

Stina Eliasson (c)

Ingrid Hemmingsson (m)